

Nr 9

Utlåtande i anledning av motion om vissa ändringar i kungörelsen om älgavgifter m. m.

Tredje lagutskottet har behandlat en inom riksdagens första kammare väckt, till lagutskott hänvisad motion nr 376 av herr *Nilsson, Ferdinand*.

I motionen redogöres till en början för gällande regler rörande älgavgifter, förutsättningar för ersättning från älgskadefond samt värdering av uppkomna skador. Motionären framhåller att enligt 7 § i kungörelsen om älgavgifter m. m. värderingskostnaderna skall betalas av den som yrkar skadeersättning. Småbrukare har oftast få och arrendatorer i regel inga möjligheter att genom jakt på älg bereda sig gottgörelse för de förluster som förorsakas dem genom betande älgar. Motionären anser goda skäl tala för att de som drabbas av skadegörelsen inte skall bära kostnaderna för att få skadorna värderade. — Likaså finner motionären det motiverat att arrendatorer av något större jordbruk än 20 hektar åker, som ej har jakträtt på fastigheten och alltså saknar möjlighet att genom jakt hålla sig skadeslösa, lika väl som innehavare av något mindre brukningsenheter, som kanske har en bättre ekonomisk ställning, skall ha rätt till ersättning ur älgskadefond.

Motionen utmynnar i en hemställan, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t göra framställning om utarbetande och framläggande inför riksdagen av förslag till ändrade bestämmelser i kungörelsen 1 juni 1951 (nr 298) om älgavgifter avseende dels att kostnaderna för värdering av älgskador skall betalas ur fonden för reglering av sådana dels att brukare (arrendator) av jordbruk med mer än 20 hektar åker, som ej har jakträtt på fastigheten, måtte på samma villkor som innehavare av mindre jordbruk erhålla ersättning för inträffade älgskador.»

I den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver har yttranden över motionen inhämtats från domänstyrelsen samt länsstyrelserna i Uppsala och Kopparbergs län. Yttrandet från länsstyrelsen i Uppsala län åtföljes av en skrift från älgskadenämnden i länet. På begäran av utskottet har yttranden över motionen därjämte avgivits av Riksförbundet Landsbygdens folk samt Svenska jägareförbundet och Jägarnas riksförbund.

Gällande bestämmelser

Enligt kungörelsen den 1 juni 1951 (nr 298) om älgavgifter m. m. skall för älg som fälles inom riket utgivas en av Kungl. Maj:t för varje jaktår bestämd avgift av lägst 15 och högst 100 kronor. Sådan avgift utgår dock icke för älg som jämlikt 16 § jaktstadgan tillfaller kronan. Inom varje län skall av avgifter för älgar som fälls inom länet bildas en älgskadefond, som förvaltas av länsstyrelsen. Viss av Kungl. Maj:t bestämd del, högst tio procent, av inflytande älgavgifter skall redovisas till en för samtliga län gemensam regleringsfond, som förvaltas av statskontoret. Ur älgskadefond skall ersättning utgå för skada som förorsakas av älg inom länet samt, i den mån medlen förslå därtill, bidrag lämnas för åtgärder till förebyggande av älgskada och för jaktvårdsändamål inom länet. Från regleringsfonden må efter Kungl. Maj:ts bestämmande medel överföras till älgskadefond, vars tillgångar icke förslår till ersättande av älgskador inom länet.

Ersättning ur älgskadefond utgår för skada på växande eller avmejad men ej inbärgad gröda, såvida den skadelidande icke genom tillgodogörande av jakträtt eller eljest kunnat hålla sig skadeslös. Vidare kan ersättning beviljas om skada inträffat på fruktodling eller annan trädgårdsodling som drives i förvärvssyfte. Som en allmän begränsning av ersättningsrätten gäller att ersättning icke utgår om skadan är av allenast ringa beskaffenhet eller den skadelidande underlåtit att vidtaga rimliga åtgärder för att förebygga skadan. Vidare är kretsen av ersättningsberättigade begränsad så till vida att den vars brukningsdel omfattar mer än 20 hektar odlad jord eller mer än 200 hektar annan jord kan tillerkännas ersättning endast om särskilda skäl föreligger.

För värdering av älgskador som nu sagts skall inom varje kommun, där sådana skador kan befaras uppkomma, finnas två gode män, utsedda av länsstyrelsen för en tid av sex år. För gode männen gäller vissa behörighetsvillkor. Den ene skall sålunda vara nämndeman, ägodelningsnämndeman, god man vid lantmäteriförrättning, tjänsteman vid domänverket eller skogsvårdsstyrelse, polisman eller ordförande i kommunalnämnd. Den andre skall utses på förslag av vederbörande hushållningssällskap.

Den som vill framställa krav på ersättning ur älgskadefond skall först låta de för kommunen utsedda gode männen syna och värdera skadan samt upprätta värderingsinstrument. Gode männen äger av sökanden erhålla ersättning enligt samma grunder, som gäller för gode män vid lantmäteri-förrättningar, d. v. s. dagarvode med 30 kronor för varje förrättningsdag, i regel inberäknat resdag, samt resekostnadsersättning och traktamente enligt rese- och traktamentsklass B i allmänna resereglementet.

Ansökningen om skadeersättning ur fonden skall, åtföljd av värderingsinstrumentet och andra handlingar sökanden vill åberopa, inom viss tid

ingivas till vederbörande landsfiskal eller stadsfiskal, som med eget yttrande har att överlämna handlingarna till länsstyrelsen.

De gällande reglerna om älgavgifter har tillkommit genom författningsändring år 1951 och har sedermera undergått vissa mindre ändringar år 1955. Genom 1951 års lagstiftning höjdes arealgränsen för erhållande av ersättning från 15 till 20 hektar odlad jord, varjämte såsom nytt villkor uppställdes att sökanden ej heller finge inneha mer än 200 hektar annan jord. Ändringen år 1955 avsåg värderingsförfarandet. Tidigare hade gällt att den som ville framställa anspråk på ersättning skulle låta två trovärdiga, i jordbruk eller trädgårdsskötsel kunniga män syna och värdera skadan. Av värderingsmännen skulle en vara nämndeman e. d. Den vidtagna ändringen innebar att nuvarande system med särskilda av länsstyrelsen utsedda gode män tillskapades. Samtidigt infördes bl. a. bestämmelsen om gode männens rätt till ersättning.

Tidigare behandling av förevarande frågor

Frågan om ersättning till gode männen har tidigare icke varit föremål för riksdagens ställningstagande.

Till grund för nuvarande bestämmelser rörande kretsen av ersättningsberättigade låg ett den 11 november 1950 avgivet förslag av 1949 års jaktutredning (SOU 1950:40). I vissa remissyttranden över förslaget behandlades även frågan om arealgränsen för rätt att erhålla ersättning. Länsstyrelsen i Östergötlands län ansåg att gränsen icke borde sättas lägre än 25 hektar. Kronobergs läns jaktvårdsförening och Södra Älvsborgs läns jaktvårdsförening var av den meningen, att ersättning för älgskador borde utgå oberoende av brukningsdelens storlek. Riksförbundet Landsbygdens folk uttalade sig för en förmånligare behandling av jordbruksarrendatorer enligt vad närmare framgår av förbundets nedan angivna yttrande över föreliggande motion.

Departementschefen fann i propositionen nr 189/1951, att utredningens förslag angående villkoren för erhållande av skadeersättning vore väl avvägt. Med anledning av vad Riksförbundet Landsbygdens folk anfört framhöll departementschefen att såväl då gällande författningstext som utredningens förslag lämnade länsstyrelsen möjlighet att medgiva ersättning oavsett brukningsdelens storlek, om särskilda skäl förelåge.

I en vid 1955 års riksdag av herr Niklasson väckt motion nr I:60 föreslogs bl. a., att frågan om en allmänna rätt till ersättning ur älgskadefond borde upptagas till övervägande. Motionären uttalade, att den compensation som brukare av något större jordbruk ansetts kunna erhålla genom själva jakten icke alltid stode till buds, varför det i många fall icke vore rättvist,

att en jordbrukare med större marker än 20 hektar odlad jord saknade möjlighet att erhålla ersättning.

I avgivet yttrande över motionen anförde *Svenska jägareförbundet* bl. a., att om älgavgiftens maximibelopp höjdes, intresset för älgjakten skulle kunna minska, varav följden bleve mindre avskjutning, ökad skadegörelse och sämre möjlighet till ersättning.

Länsstyrelsen i Östergötlands län ansåg motionärens förslag beaktansvärt men påpekade vissa därmed förbundna praktiska svårigheter. Länsstyrelsen anförde bl. a. följande.

Emot motionärens förslag att utsträcka rätten till ersättning ur älgskadefonden till varje jordbrukare, vilken icke genom tillgodogörande av jakträtt eller eljest kunnat hålla sig skadefri för lidna förluster, synes rent principiellt erinran icke kunna göras. Ytterligare anspråk på den redan nu långt ifrån tillräckliga älgskadefonden skulle emellertid nödvändiggöra en väsentlig förstärkning av densamma. Då väl älgavgifterna icke lämpligen böra höjas utöver nu tillämpade belopp, skulle den föreslagna ändringen förutsätta tillskott av statsmedel. Utsikterna att erhålla anslag för ändamålet torde dock för närvarande icke vara stora.

Även *länsstyrelsen i Älvsborgs län* fann förslaget värt beaktande och yttrade vidare följande.

De skador som älgarna åstadkomma äro även för de arrendatorer och jordägare, som med nuvarande författningsbestämmelser icke kunna komma i åtnjutande av ersättning, många gånger så betydande, att det framstår som obilligt, att de skadelidande själva skola vidkännas de av älg förorsakade förlusterna. Med nu gällande älgavgifter torde emellertid finnas rum endast för en mycket begränsad utvidgning av kretsen för de ersättningsberättigade. För detta läns vidkommande bruka de årligen utbetalade ersättningarna för älgskador vara så betydande, att de inflytande älgavgifterna endast lämna ett obetydligt överskott; och under särskilt svåra skadeår bruka ersättningarna till och med avsevärt överstiga älgavgifterna. Under föregående år utbetalade länsstyrelsen sålunda sammanlagt 95 492 kronor i älgskadeersättningar, medan länets älgskadefond samma år tillfördes endast 87 075 kronor i älgavgifter. Därest även ägare och arrendatorer av större brukningsenheter skulle tillerkännas rätt till ersättning för älgskador kan förväntas, att antalet ansökningar om skadeersättningar ökar. Då ersättningsanspråken som regel stå i direkt proportion till brukningsdelens markareal, måste man också räkna med att dessa brukares ersättningskrav bliva högre än vad som för närvarande i allmänhet är fallet. Under sådana förhållanden synas därför älgskadefonderna med nuvarande älgavskjutning och älgavgifter icke bliva tillräckligt rustade i ekonomiskt avseende för att möta de ökade krav, som kan förväntas komma att ställas å dessa fonder. Det torde därför bliva nödvändigt att tillföra älgskadefonderna ytterligare medel antingen genom höjning av älgavgifterna eller genom direkta anslag.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 17/1955) över motionen anförde *tredje lagutskottet* i förevarande fråga följande.

I visst samband med frågan om älgjaktens ordnande står spørsmålet om rätten till ersättning ur älgskadefond. Riksdagen har så sent som 1951, då nu gällande regler på området tillkom, tagit ställning till de grunder, efter vilka dylik ersättning skall utgå. I betraktande härav anser utskottet, att oaktat frågan är förtjänt av fortsatt uppmärksamhet, densamma icke bör upptagas till övervägande innan älgjaktens problem i stort kunnat bli föremål för närmare prövning.

Även vid 1956 års riksdag väcktes motioner rörande bl. a. utvidgning av de ersättningsberättigades krets. I likalydande motionerna nr I:477 av herr *Johansson, Theodor*, och II:589 av herr *Svensson* i Vä, vari yrkades en översyn av principerna för älgskadefonder, anfördes bl. a., att jordbrukare på brukningsdelar av mer än 20 hektar odlad jord ofta saknade möjlighet att genom jaktutövning eller på annat sätt hålla sig skadeslösa; detta gällde särskilt arrendatorerna.

Tredje lagutskottet anförde i sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 7/1956) i anledning av motionerna bl. a. följande.

Även beträffande rätten till ersättning ur älgskadefonderna för älgskadegörelse å gröda galler, att åtskilliga praktiska svårigheter lägger hinder i vägen för en önskad utsträckning i enlighet med motionerna I:477 och II:589. Det kan dock icke bestridas, att åtskilliga ägare av marker, som överskrider den föreskrivna maximiarealen i fråga om ersättningsrätt, men vilkas marker likväl är så små, att komparation ej står att vinna genom jaktutövning, är ogynnsamt ställda och borde beredas möjlighet till ersättning ur fonderna. Utskottet är dock medvetet om att en höjning av älgavgifterna är en ömtålig sak, som om möjligt bör undvikas. Frågan bör dock göras till föremål för fortsatt uppmärksamhet.

Utskottet föreslog att motionerna skulle överlämnas till 1949 års jaktutredning. Så har också sedermera skett.

Yttranden

1. Ersättning till gode männen

Klart tillstyrkande yttranden i denna fråga har avgivits av *länsstyrelsen i Uppsala län* samt av *länets älgskadenämnd* ävensom av *Riksförbundet Landsbygdens folk* och *Jägarnas riksförbund*. *Domänstyrelsen* anför skäl både för och emot motionen och föreslår att frågan överlämnas till 1949 års jaktutredning. Samma förslag har *Svenska jägareförbundet*. *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* ifrågasätter behovet av en författningsändring av den innebörd motionären yrkat.

Beträffande rådande praxis på området anför *domänstyrelsen* följande.

I 7 § andra stycket i Kungl. Maj:ts kungörelse om älgavgifter m. m. föreskrives bl. a., att de till värdering av uppkommen skada kallade gode männen äga att av sökanden erhålla ersättning enligt vissa grunder. Domänstyrelsen har tolkat denna bestämmelse så, att den skadelidande själv skall svara för alla med värderingen förenade kostnader. I »Jakträtt och viltvård» av G. A. Bouveng anför emellertid författaren i kommentaren skäl för och emot en sådan tolkning och framhåller, att det ligger i sakens natur att länsstyrelserna beträffande frågan, huruvida den skadelidande skall svara för dessa kostnader eller ej, alltid skola äga beakta billighetsskäl. Hur bestämmelserna än tolkats, har dock utbildats sådan praxis, att den skadelidande själv fått svara för dessa kostnader. Syftet med bestämmelsernas utformning torde ha varit att motverka ansökningar om ersättning, då skadan varit av oväsentlig omfattning.

Länsstyrelsen i Uppsala län uppger att ersättningarna till gode männen inom länet i allmänhet uppgår till 30—40 kronor för varje syneförrättning och att antalet utbetalda skadeersättningar år 1958 uppgick till 53 mot 90 å 100 under tidigare år.

Beträffande skälen för och emot den önskade författningsändringen anför *domänstyrelsen*, att det kan synas oskäligt att en brukare, som åsamkats stora skador, även skall bestrida kostnaderna för värderingen och att det därför torde böra övervägas om ej en skadelidande åtminstone under vissa förhållanden skall kunna beredas lättnader härutinnan. Emellertid framhåller styrelsen

att älskadefonderna i vissa län redan nu äro hårt ansträngda och måste tillföras ansevliga belopp ur den av statskontoret förvaltade älgskaderegleringsfonden. För närvarande föreligga ansökningar av länsstyrelserna i Östergötlands och Örebro län om bidrag ur nämnda fond med sammanlagt 110 664 kronor. Skulle även kostnaderna för värderingarna täckas av medel ur älgskadefonderna, torde kunna förväntas ytterligare behov av medel för detta ändamål.

Länsstyrelsen i Uppsala län uppger, att ett bifall till motionen i denna del icke skulle komma att alltför mycket belasta länets älgskadefond, som har en betydande storlek. Vidare förmenar länsstyrelsen att en för sökanden kostnadsfri värdering skulle stärka gode människens ställning vid värderingen.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser det icke helt uteslutet att älgskadefonden vid en sådan ändring, som motionären önskar, skulle komma att belastas med åtskilliga värderingskostnader avseende fall, där skadeersättning av olika anledningar icke kan lämnas.

Riksförbundet Landsbygdens folk hänvisar till att förbundet i en den 2 april 1958 dagtecknad framställning till chefen för jordbruksdepartementet bl. a. framhållit, att det vore oriktigt att ersättningen för älgskador — vilka skador i allmänhet inte bleve helt täckta — ytterligare skulle reduceras med omkostnaderna för besiktningsmän.

I yttrandet från *Svenska jägareförbundet* erinras bl. a. att gällande bestämmelser rörande värderingskostnaderna tillkommit så sent som år 1955. *Jägarnas riksförbund* yttrar följande.

Från såväl småbrukare som arrendatorer, vilka i stor utsträckning inte har möjlighet att genom jakt kompensera sig för uppkomna älgskador, har gång efter annan framförts klagomål över att de själva får betala värderingskostnaderna, vilka i glesbygderna kan uppgå till rätt betydande belopp och som i vissa fall tar huvudparten av den tillerkända älgskadeersättningen. Detta är inte tillfredsställande, och man får nog medge att klagomålen är berättigade, i synnerhet som skadeersättningarna i regel är relativt små i förhållande till den lidna skadan. Det får därför anses rätt och billigt att de skadelidande befrias från skyldigheten att bära värderingskostnaderna, som helt bör bestridas av älgskadefonden.

Om ersättning till gode männen skall utgå ur älgskadefonderna föreslås i några remissyttrandena en viss begränsning av möjligheten till ersättning.

För att förebygga missbruk genom att syn påkallas för bagatellartade skador eller av person, som icke är berättigad till skadeersättning, bör enligt *älgskadenämnden i Uppsala län* synekostnaderna ersättas endast i de fall länsstyrelsen finner skadan vara av den art och omfattning att ersättning ur älgskadefonden beviljas.

Till detta uttalande fogar *länsstyrelsen i Uppsala län* följande kommentar.

Vad älgskadenämndens invändning rörande förebyggande av missbruk beträffar anser länsstyrelsen det ligga i sakens natur, att synekostnader endast må kunna ersättas i fall skadeersättning kan utbetalas. Det torde få anses ankomma på gode männen att före synen förvissa sig om att skadegörelsen ej är ringa. Självfallet bör för bestämmande av skadebegreppet »av allenast ringa beskaffenhet» synekostnaden icke hopräknas med det värderade skadebeloppet. Gode människors ersättningsräkningar böra genast kunna utbetalas av länsstyrelsen.

Även *Jägarnas riksförbund* anser att befrielse från skyldigheten att erlægga värderingskostnader endast bör tillkomma dem som tillerkänts skadeersättning ur fonden.

2. Kretsen av ersättningsberättigade

Motionärens yrkande om utvidgad ersättningsrätt för arrendatorer tillstyrks av *Riksförbundet Landsbygdens folk*. Även *länsstyrelsen i Kopparbergs län* intar en positiv ståndpunkt till motionen i denna fråga. Däremot avstyrkes yrkandet av *domänstyrelsen* samt *länsstyrelsen i Uppsala län* och *älgskadenämnden i samma län*. *Svenska jägareförbundet* föreslår utan närmare motivering att frågan överlämnas till 1949 års jaktutredning. *Jägarnas riksförbund* ställer sig tveksamt till motionsyrkandet.

I vissa yttranden lämnas några uppgifter om rådande praxis.

Länsstyrelsen i Uppsala län uppger att fall förekommit i länet, då ej endast arrendatorer utan även jordägare erhållit skadeersättning, trots att åkerarealen överstigit 20 hektar. Arrendators ansökan har därvid bedömts mildare än jordägares. Såsom särskilda skäl har av länsstyrelsen främst ansetts år efter år upprepade skador på gröda.

Även *länsstyrelsen i Kopparbergs län* uppger att älgskadeersättningar under de senaste åren i några fall utbetalats till arrendatorer av jordbruk med mer än 20 och ända upp till 50 hektar odlad jord. Bland de särskilda skäl som i dessa fall åberopats har varit att markägaren icke visat tillräckligt intresse att nedbringa älgstammen i trakten genom erforderlig avjagning.

Enligt *Riksförbundet Landsbygdens folk* torde praxis vara sådan att brukare av fastighet med mer än 20 hektar odlad jord icke erhåller skadeersättning eller i varje fall har mycket svårt att erhålla ersättning.

Beträffande de i yttrandena åberopade skälen för och emot en utvidgning av arrendators ersättningsrätt må anföras följande.

Domänstyrelsen liksom *länsstyrelsen i Uppsala län* och *Jägarnas riksförbund* erinrar om att gällande bestämmelser medger, att även den vars brukningsdel omfattar mer än 20 hektar odlad jord eller mer än 200 hektar annan jord kan få ersättning, om särskilda skäl föreligger. Länsstyrelsen anför därjämte, att motionärens förslag innebär en kategoriklyvning mellan självständiga jordbrukare och arrendatorer, som länsstyrelsen icke anser vara befogad.

Älgskadenämnden i Uppsala län yttrar följande.

Motionärens förslag att jordbrukare, som ej har jakträtt på den fastighet som drabbats av älgskada, skulle kunna erhålla ersättning oavsett jordbrukets storlek, kan nämnden ej tillstyrka. Förslaget skulle innebära att arrendatorer även på mycket stora jordbruk, där älgskador normalt äro små i relation till totala skördevärdet, skulle kunna erhålla ersättning. Samtidigt skulle sådan rätt förmenas en självägare av ett jordbruk på t. ex. 25 ha, som är beläget intill ett större komplex främmande skogsmark, där han ej har jakträtt. Båda ha lika liten möjlighet att genom avjagning reducera älgstammen eller hålla sig skadeslösa för älgarnas intrång. Den omständigheten att en jordbrukare, självägare eller arrendator, som lidit skada av älg, icke har möjlighet att genom eget åtgörande förhindra skadegörelsen bör emellertid beaktas när ersättningsfrågan bedömes och kunna ge anledning till att ersättning beviljas även om arealgränsen överstigits.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län förmenar att det måhända kan vara skäligt att jordbruksarrendatorer, som icke har jakträtt, utan inskränkning med avseende på den odlade jordens omfattning berättigas till ersättning ur älgskadefonden. För detta läns vidkommande har emellertid enligt länsstyrelsen en sådan författningsändring mycket begränsad betydelse.

Riksförbundet Landsbygdens folk hänvisar till ett av förbundet den 23 januari 1951 avgivet remissyttrande över 1949 års jaktutrednings förslag till ändringar i jaktlagstiftningen. Förbundet anförde däri bl. a. följande.

Frågan, hur älgskadorna skall regleras för jordbruksarrendatorer med jordinnehav av över 20 ha, vilka i sitt arrendekontrakt frånhänts jakträtten, har icke av de sakkunniga diskuterats. Man hade kunnat förvänta att denna sak skulle ha tagits upp, enär dessa arrendatorer med fullt skäl kan åberopa samma motivering för erhållande av skadestånd som brukare av fastighet med en areal av under 20 ha. De har på grund av arrendekontraktets bestämmelser ingen möjlighet att medelst jakt å älg erhålla kompensation för lidna förluster. Att jordbruksarrendator frånhänts jakträtten är allmänt i framför allt södra och mellersta Sverige. Man skulle kunna förmoda att kompensation skulle erhållas i form av lägre arrendeavgäld för jordbruksarrende utan jakträtt, men så är icke fallet. Betydande skador kan uppstå för dessa arrendatorer, och förbundet vill därför föreslå, att särskild hänsyn tages till denna kategori genom att bestämmelserna om ersättning ur älgskadefonden utformas så, att dessa arrendatorer icke kommer i ett sämre läge än övriga jordbrukare.

Jägarnas riksförbund anser att 24 § 1 mom. jaktlagen torde erbjuda tillräckligt rättsskydd för brukare, som arrenderar mer än 20 hektar odlad jord och som saknar jakträtt på fastigheten. Enligt förbundets mening vore det dock lyckligt om även sådana brukare kunde erhålla ersättning ur älgskadefond, då jakträttsinnehavaren inte kan göras ansvarig för uppkommen skada.

3. Vissa ytterligare förslag

I ett par remissyttrandena framlägges vissa ändringsförslag utöver vad motionen innehåller.

Älgskadenämnden i Uppsala län anför följande.

Om någon ändring i villkoren för ersättning ur älgskadefonden skall ske, anser nämnden att den nuvarande arealgränsen i första hand bör höjas. På grund av utvecklingen inom jordbruket ligger nu gränsen för ett bärkraftigt familj jordbruk vid ca 30 ha enligt en allmänt vedertagen uppfattning. Jordbruk vid eller under denna areal böra i fråga om möjligheter att erhålla ersättning för älgskador likställas. Starka skäl synas därför tala för att arealgränsen höjes till 30 ha.

Riksförbundet Landsbygdens folk hemställer att utskottet vid sin behandling av motionen även överväger vissa andra förslag, som förbundet framlagt i sin ovan omförmälda framställning till chefen för jordbruksdepartementet. Förbundet anförde i denna framställning bl. a., att inom storkommunerna borde utses flera än två värderingsmän, vilket skulle kunna medföra att förrättningskostnaderna förbilligades, samt att som kompetenskrav för värderingsmännen borde uppställas fordran på kunnsighet i jordbruk.

Utskottet

Motionären önskar få till stånd en utvidgning av älgskadefondernas användningsområde i två hänseenden, nämligen dels så att kostnaderna för värderingsförfarandet skall kunna utgå av fondmedel och dels så att den för rätt till ersättning nu gällande arealgränsen å 20 hektar odlad jord skall slopas beträffande arrendator, som ej har jakträtt på fastigheten.

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen har förstnämnda spörsmål icke tidigare varit föremål för riksdagens ställningstagande. De nuvarande bestämmelserna om värderingsförfarandet är ju också av så sent datum som år 1955. Däremot har frågan om arealgränsens slopande eller höjande, inte bara i avseende på arrendators ersättningsrätt utan generellt för samtliga kategorier brukare, tidigare vid olika tillfällen behandlats av riksdagen, bl. a. i anledning av motionsvis framförda önskemål om en översyn i vidare omfattning av principerna för älgskadefondernas användande. Utskottet har därvid, senast i utlåtande till 1956 års riksdag, intagit den ståndpunkten att frågan borde göras till föremål för fortsatt övervägande. På riksdagens hemställan har sedermera de vid 1956 års riksdag i ämnet väckta motionerna överlämnats till 1949 års jaktutredning, som på sitt program bl. a. har frågan om en allmän översyn av älgjaktens ordnande. Till jaktutredningen har också överlämnats den tidigare omförmälda, av Riksförbundet Landsbygdens folk till chefen för jordbruksdepartementet ingivna framställningen om viss översyn av bestämmelserna om värderingsförfarandet.

De över motionen avgivna remissyttrandena visar att vägande skäl kan anföras såväl för som emot de av motionären förordade utvidgningarna av älgskadefondernas användningsområde. Beträffande frågan om ersättningen till gode männen vill utskottet särskilt understryka den av länsstyrelsen i Uppsala län framförda synpunkten att en för sökanden kostnadsfri värdering skulle stärka gode männens ställning vid värderingen. Därest en regel om kostnadsfri värdering införes torde den emellertid böra förses med någon form av begränsning för att hindra missbruk. En möjlig lösning synes vara att kostnaderna för värderingsförfarandet får utgå ur älgskadefonden endast i de fall skadeersättning kan utgivas.

Som en utväg att förbilliga värderingsförfarandet kan det av Riksförbundet Landsbygdens folk väckta förslaget om en utökning av antalet värderingsmän vara förtjänt av ytterligare övervägande.

Vid ett ställningstagande till motionärens önskemål såväl beträffande värderingsförfarandet som arrendatorernas ersättningsrätt kan icke bortses från att älgskadefonderna i de flesta länen torde vara mycket hårt ansträngda och att ökade anspråk på desamma kan få återverkningar på älgavgifternas storlek. I vilken utsträckning sådana konsekvenser kan befaras och tolereras låter sig icke säkert bedömas utan ytterligare utredning.

De av motionären aktualiserade frågorna liksom för övrigt hela frågan om principerna för älgskadefondernas användning hänger så nära samman med problemet om älgjaktens ordnande i stort att en samlad översyn av hela problemkomplexet — på sätt nu sker inom 1949 års jaktutredning — framstår som det lämpligaste tillvägagångssättet. Någon anledning att ur detta komplex till särskild behandling utbryta de i motionen avhandlade frågorna anser utskottet inte föreligga. Utskottet vill endast uttala den förhoppningen att utredningsarbetet skall bedrivas med all tillbörlig skyndsamhet så att den betydelsefulla frågan om älgjaktens ändamålsenliga ordnande kan få en snar lösning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande motion, I:376, icke måtte föranleda någon annan riksdagens åtgärd än att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att motionen jämte detta utlåtande för kännedom överlämnas till 1949 års jaktutredning.

Stockholm den 10 mars 1959

På tredje lagutskottets vägnar:
HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Osvald, Lindahl, Grym, Göran Karlsson, Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Ferdinand Nilsson*) och Gunnar Pettersson;
från a n d r a kammaren: herrar Levin, Åhman, fru Torbrink, herrar Wachtmeister, Grebäck, Persson i Appuna*), Bengtsson i Göteborg och fru Lindberg.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.